

О. І. Мережана

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник: канд. філ. наук,

доцент Соловійова Л.Ф.

Особливості відад'єктивної конверсії в сучасній англійській мові

Дослідження словотвору є актуальним для сучасної лінгвістики у зв'язку з тим, що у світі, який постійно змінюється, існує необхідність номінації нових явищ та предметів. Проблеми словотвору розглядалися в роботах вітчизняних лінгвістів [1;2;3;4;6], а також у працях зарубіжних мовознавців [7;8].

Необхідно зазначити, що процес словотворення відбувається постійно, відбиваючи зміни в навколишньому світі, відповідаючи потребам носіїв мови. Тому велике значення має вивчення продуктивних способів словотворення, їх типів і моделей, по яких вони створюються.

У даному дослідженні нас основним чином цікавлять процеси англійського словотвору, в яких прикметник (ад'єктив) відіграє роль вихідного слова. Відомо, що схеми словотвору, у тому числі і відад'єктивного, можуть бути нетранспонуючими, як в моделі $A \rightarrow A$: *red+hot = red-hot (adj.); blue+ish = bluish (adj.); green+y = greeny (adj.)*, і транспонуючими, коли в результаті утворюється слово, яке належить до іншої частини мови, наприклад моделі $A \rightarrow N, A \rightarrow V, A \rightarrow Adv$.

Метою нашого дослідження є аналіз схем та моделей відад'єктивної конверсії в англійській мові. У сучасній лінгвістиці загальноприйнятим є той факт, що конверсія виступає в якості одного із найпродуктивніших способів словотвору в англійській мові. За допомогою конверсії з однієї частини мови утворюється інша без будь-яких змін в початковій словоформі [4].

На думку багатьох лінгвістів, конверсія являє собою морфолого-синтаксичне явище, оскільки її сутність не може бути зведена лише до зміни парадигми вихідного слова. Як відомо, багато частин мови в сучасній англійській мові або позбавлені парадигми взагалі, або ж мають вкрай обмежену парадигму. Так, парадигма англійського якісного прикметника включає в себе лише форми ступенів порівняння [3].

На перший погляд, всі лінгвісти визнають, що в конверсійні відношення можуть вступати слова будь-якої частини мови, проте на практиці розглядаються, як правило, лише моделі $N \rightarrow V$ [1].

Між іншим, огляд праць із загальної теорії словотвору свідчить, що в англійській мові існують певні моделі відад'єктивної конверсії, а саме: $N \rightarrow A$, $V \rightarrow Adv.$, $A \rightarrow Pron.$, $A \rightarrow Int$ [5].

Проаналізувавши вибірку художньої літератури ХХ століття, можемо навести декілька прикладів вживання моделей, наведених вище.

Модель $A \rightarrow N$: “A dark-skinned *official* greeted Hank warmly...” (V. Stuart). “She was born in Jersey, where her father, *a native* of that island, practiced as a veterinary surgeon” (W. S. Maugham).

Вище наведені приклади вказують на існування відад'єктивної конверсії, в результаті якої утворюються іменники зі значенням номінації особи.

Модель $A \rightarrow V$: “She silenced herself, and rose *to clear* the table” (D. H. Lawrence). “She assisted Miss Marple *to free* a book from the wire support in which the books were...” (A. Christie).

Як бачимо, більшість вихідних прикметників даної моделі являються кореневими і утворюють дієслова зі значенням «бути, ставати, робити/зробити таким, як...».

Модель $A \rightarrow Adv.$: *to be right – to act right; to buy the right book – right in the middle*.

Очевидно, що вихідними даної моделі виступають прикметники зі значенням ознаки форми, місця, напрямку в просторі, тощо.

Модель А →Pron.: Дана модель не є продуктивною у сучасній англійській мові, так як займенники являють собою «закриту» частину мови. Але узуальними прикладами даної моделі можуть слугувати відад'єктивні займенники *some, any, other, another, same*.

Модель А →Int.: “Father’s car is up – we’ll call for you.” “*Delightful!*” said Winifred (J. Galsworthy). “*Quick!*” said Vamenos, eyes rolling (R. Bradbury).

Дана модель представляє клас слів, які вживаються в мовленні із загальним значенням реакції на слова співрозмовника або ситуацію загалом, і які відносяться лінгвістами до групи комунікативів, або ж релятивів.

Таким чином, у сучасній англійській мові наявні наступні моделі відад'єктивної конверсії: А→N, А→V, А→Adv., А→Pron., А→Int. Перспектива подальших розвідок вбачається у порівняльному аналізі відад'єктивної конверсії в українській та англійській мовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бортничук Е.Н. Словообразование в современном английском языке / Е.Н.Бортничук, И.В. Василенко, Л.П. Пастушенко. – Киев: Вища школа, 1988. –127 с.
2. Єнікеєва С.М. Системність і розвиток словотвору сучасної англійської мови: Монографія / С.М. Єнікеєва. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2006. – 303 с.
3. Каращук П.М. Словообразование английского языка / П.М. Каращук.– М.: Высшая школа, 1977.– 303 с.
4. Мешков О.Д. Английская мозаика: Кн. для преподавателя, студента, лингвиста, переводчика /О.Д.Мешков.– М.: Янус, 1996. – 174 с.
5. Конверсия в английском языке– [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://engblog.ru/conversion>
6. Омельченко Л.Ф. Трансформаційний аналіз англійських структурно-складних лексем / Л.Ф. Омельченко // Філологічні трактати. – 2012. – Т.4, №1. – С. 73–80.

7. Bauer Laurie. TheLinguisticsStudent'sHandbook/ L.Bauer.–Edinburgh University Press. 2007. – 387 p.

8. Stekauer Pavol. Handbook of Word-Formation / P. Stekauer, R. Lieber.– Springer, 2005. – 478 p.